

**Adviesraad Sociaal Domein
Gemeente Castricum**

Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave	bladzijde
Voorwoord van de voorzitter	2
Eerste deel	
Adviesraad Sociaal Domein Castricum	3
Missie	
Visie	
Organisatie	
Werkwijze	
Netwerkcontacten	
Tweede deel	
Gevraagde en ongevraagde adviezen 2022	5
Intermezzo: de brief van 18 februari	9
Derde deel	
Aftreden van de leden van de ASD per 31-12-2022	14
Financieel jaarverslag 2022 van de penningmeester	21
Nawoord van de voorzitter	22

Voorwoord

‘Stel de inwoner en diens vraag centraal in het Sociaal Domein van de gemeente Castricum’

De inwoners, de gemeente Castricum en de Adviesraad Sociaal Domein Castricum (ASD) sluiten - wederom - een bijzonder jaar af. In de jaren 2020/2021 was de invloed van de COVID-19-pandemie groot. In 2022 was er sprake van nog grotere turbulentie als gevolg van onder meer: de inval van Rusland in de Oekraïne, de klimaatcrisis, de energiecrisis en de economische terugval met hoge inflatie. Internationale - en nationale omstandigheden die van invloed zijn op het dagelijks leven van de inwoners van Castricum. Dit ook tegen de achtergrond van oplopende ‘maatschappelijke en bestuurlijke druk’ in Nederland in 2022. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de stikstofcrisis en de toeslagenaffaire kinderopvang. We kunnen vaststellen dat de omstandigheden waar, met name, de groep kwetsbare inwoners mee te maken hadden, zwaar waren.

De ASD ontving in de jaren 2021/2022 in toenemende mate signalen van individuele inwoners en van groeperingen dat meer inwoners het moeilijk hebben. Deze signalen wezen er ook op dat het noodzakelijk was/is om het (sociaal domein) beleid en de ondersteuning stevig te verbeteren. Vanaf 2019 heeft de ASD opeenvolgend gepleit voor het versterken van resultaat gericht inhoudelijk beleid; kwalitatieve meting van resultaten; bestuurlijk lef om impasses te doorbreken. Met partners schreef de ASD op 18 februari 2022 een open brief aan inwoners, maatschappelijke organisaties en het college van B&W, om hier nogmaals voor te pleiten.

Tot haar grote spijt heeft de ASD in de loop van 2022 moeten constateren dat het beoogde resultaat (een begin van herkenning van het pleidooi) uitbleef. Eerder uitgebrachte gevraagde en ongevraagde adviezen bleven als het ware ‘in de lucht hangen’. Er werd door het college en door de gemeenteraad niet gereageerd op de kern van de boodschap. Hetzelfde lot was de gezamenlijke open brief van 18 februari 2022 beschoren. Op 7 oktober 2022 heeft de ASD Castricum het college van B&W laten weten dat alle leden hun lidmaatschap van de ASD Castricum opzeggen per 31 december 2022.

Dit laatste jaarverslag van de ASD Castricum in de 2022 samenstelling bestaat uit drie delen.

In het eerste deel wordt de missie, visie en werkwijze van de ASD beschreven.

In het tweede deel wordt ingegaan op de gevraagde en de ongevraagde adviezen die de ASD in 2022 heeft gegeven.

In het derde deel wordt ingegaan op het aftreden van de leden van de ASD Castricum per 31 december 2022. De leden motiveren en verantwoorden daarin hun besluit.

In het nawoord rondt de ASD Castricum af. Dit gebeurt zonder omzien met negatieve gevoelens.

Integendeel, de leden van de ASD Castricum (Simona Gaarhuis, Ria Beens Jansen, Hans Hoek, Marcel Dekker, Jim Sterman, Rob Zijlstra en ondergetekende) hopen op betere tijden en wensen in de eerste plaats de inwoners van de gemeente Castricum veel goede resultaten in het lokale sociaal domein toe.

Cees Huisman

Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein gemeente Castricum

Eerste deel: Adviesraad Sociaal Domein Castricum

Missie

De ASD is een adviserende schakel tussen inwoners(groepen) en het college van Castricum bij beleidsopgaven binnen het sociaal domein. De ASD doet dit vanuit haar intrinsieke motivatie om een bijdrage te leveren aan het versterken van een leefbare en inclusieve samenleving voor iedere inwoner van Castricum. Het welbevinden van de inwoners staat centraal. De ASD doet haar werk onafhankelijk van politieke voorkeuren en andere overtuigingen, maar raadpleegt wel relevante belangenorganisaties, beleidsambtenaren en uitvoeringsorganisaties.

Visie

De ASD richt zich primair op lokale beleidsprocessen in relatie tot regionale en landelijke ontwikkelingen. De ASD wil met haar adviezen werken aan het realiseren van een inclusieve samenleving. Een inclusieve samenleving is een open samenleving, waarin iedereen ertoe doet en van waarde is ongeacht verschillen. Ieder mens draagt op eigen wijze bij aan onze samenleving en juist dankzij de verschillen tussen mensen ontstaat er een veelzijdige en open samenleving, waaraan iedereen mee kan doen. In een inclusieve samenleving heeft iedereen dezelfde rechten en kansen om zich te ontplooien en zelfstandig mee te doen op alle terreinen van het leven. Dat kan alleen als men rekening met elkaar houdt en geen drempels opwerpt voor de ander om mee te kunnen doen.

Organisatie

De ASD heeft maximaal tien leden. Het jaar 2022 werd begonnen met tien leden, maar in de loop van 2022 namen drie leden afscheid. Eind 2022 waren er dus nog zeven leden over: Ria Beens-Jansen, Marcel Dekker (penningmeester), Simona Gaarhuis, Hans Hoek, Cees Huisman (voorzitter), Jim Sterman en Rob Zijlstra.

Op 1 mei werd afscheid genomen van Jan Postma en op 1 juli beëindigde Vera Philips (secretaris) en Inge Gassman hun lidmaatschap.

De ASD heeft een aantal werkgroepen: Wmo, Jeugdwet en Participatiewet, Beschermd Wonen, Kunst & Cultuur en Communicatie/PR. De werkgroepen schrijven een conceptadvies dat voorgelegd wordt aan de andere leden van de ASD. Na discussies en bijschaven wordt het advies verzonden aan het college.

De ASD Castricum heeft ook overleggen met de ASD's van de andere BUCH-gemeenten: Bergen, Heiloo en Uitgeest.

De voorzitters en de secretarissen van de ASD's van de BUCH-gemeenten onderhouden ook regelmatig contact.

Werkwijze

De ASD adviseert het college gevraagd en ongevraagd met goed onderbouwde en opbouwende en adviezen.

De ASD streeft ernaar om - waar mogelijk - samen met de ASD's uit de BUCH-gemeenten te adviseren.

De ASD komt minimaal tien keer per jaar samen. In 2022 zijn er meer vergaderingen nodig geweest i.v.m. het voornemen van de leden om per 31-12-2022 hun lidmaatschap te beëindigen. De stukken hiervan vindt u in het derde deel van dit jaarverslag.

De werkgroepen komen afzonderlijk bijeen om conceptadviezen op te stellen en actuele ontwikkelingen te bespreken.

De ASD oriënteert zich breed op landelijke en (boven)regionale ontwikkelingen. Zij wil leren van pilots en ervaringen op het gebied van het sociale domein in binnen- en buitenland en die - als het kan - door vertalen naar de Castricumse samenleving.

De leden van de ASD willen door de BUCH-werkorganisatie en het college in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken worden bij het opstellen van nieuw beleid. Er zijn dit jaar drie avonden geweest om de nota Integraal Sociaal Domein voor te bereiden.

Op andere BUCH-avonden kwamen de onderwerpen: preventief jeugdbeleid, passend onderwijs en de ontwikkelingen rond SORA aan de orde.

Het is jammer dat een groot deel van de geplande BUCH-avonden dit jaar niet is doorgegaan.

De Koepel, een organisatie waar de ASD lid van is, biedt meerdere cursussen aan voor beginnende ASD-leden, maar ook op thema's die binnen het sociale domein aan de orde komen. Een aantal leden heeft dit jaar weer een aantal cursussen en webinars gevolgd.

Netwerkcontacten ASD

De ASD heeft structurele, periodieke en incidentele contacten met de BUCH-werkorganisatie, professionele en informele organisaties in het sociaal domein en met inwoners(groepen). De ASD wil samen met hen vanuit expertise met een kritische blik de kwaliteit van visie, beleidsontwikkeling en -uitvoering versterken. De ASD werkt in ASD-plusverband nauw samen met de Stichting Welzijn, het Platform Gehandicaptenbeleid Castricum en de Ouderenbonden.

Ook zijn er contacten met het Noodfonds en de Voedselbank IJmond.

De ASD consulteert ook regionale instellingen en organisaties, die een taak binnen het sociaal domein vervullen, zoals Socius en het RIBW.

Tweede deel

Gevraagde en ongevraagde adviezen

2021

7 december 2021

Gevraagd advies schuldhulpverlening

Advies

De ASD onderschrijft het streven van de gemeente om Schuldhulpverlening onder de aandacht te houden.

De ASD vindt het voorgestelde beleid ontoreikend om voldoende regie over de problematiek te hebben.

De ASD heeft een aantal kritische punten benoemd, o.a:

- maak in de beleidsnota schuldhulpverlening de koppeling zichtbaar met het veel bredere Integraal Beleidskader Sociaal Domein en meld de samenhang en uitvoering door SORA (nu: Zaffier);
- het gaat niet alleen om het voldoen aan de gewijzigde wetgeving, maar juist ook om de afstemming op de lokale problematiek en mogelijkheden;
- in de visie staat de oorzaak van schulden centraal, daarbij moet het niet alleen gaan over zelfredzaamheid, maar ook over de ondersteuning bij problemen inzake (overheids)systemen;
- de schuldhulpverlening moet niet worden beëindigd als de betreffende persoon buiten de gemeente Castricum gaat wonen; er dient dan een warme overdracht naar de nieuwe gemeente met behoud van de gemaakte afspraken worden gemaakt.

De ASD heeft interviews afgenomen bij Socius, de Voedselbank IJmond Noord en de Stichting Welzijn Castricum. Hun aandachtspunten zijn in het advies opgenomen.

Reactie B&W

Op 18 januari 2022 kwam de reactie van het college binnen.

Gevraagd advies concept nota preventief jeugdbeleid

Dit advies werd eind 2021 aangevraagd.

De ASD's van de BUCH-gemeenten brachten een gezamenlijk advies uit.

Advies

De ASD's stelden voor om het bestuurlijke traject op te schorten.

Redenen: Er is geen beleidsevaluatie van de voorgaande nota, terwijl deze nota in grote mate een voortzetting is van het huidige beleid.

Er moet een koppeling komen met meerdere beleidsvelden, zoals het IJlandse preventiemodel.

De Sociaal Teams zijn nog niet op volle sterkte en er zijn nog geen wijkplannen.

Er is te weinig contact gelegd met stakeholders, als de Stichting Welzijn, jongerenwerkers, scholen, huisartsen, wijkagenten e.d.

De ASD's willen graag betrokken worden bij de bijeenkomsten met de stakeholders.

Reactie B&W

De colleges zijn akkoord gegaan met het opschorten van de behandeling van de nota.

De ASD Castricum is niet uitgenodigd om deel te nemen aan de gesprekken met stakeholders. En de ASD heeft ook niet een nieuwe adviesvraag over preventief jeugdbeleid gekregen.

Opmerking ASD

Het lijkt erop dat juist **dit** belangrijke beleidsthema een jaar is blijven liggen. Hoezo betrokken bij de inwoners – in dit geval -onze jongeren? Als het te moeilijk wordt, stellen we het uit!

12 januari 2022

Gevraagd advies folder minimaregelingen BUCH-gemeenten.

De ASD heeft voor de opstelling van het advies overleg gevoerd met het RIBW. Tijdens een themabijeenkomst die de ASD op 26 november 2020 met o.a. het RIBW heeft georganiseerd, werd aangegeven dat er behoefte was aan een folder met financiële regelingen voor minima. Als onderwerpen voor in de folder werden onder andere genoemd: een tegemoetkoming in verhuis- en inrichtingskosten en

de mogelijkheden om maatschappelijk te kunnen deelnemen aan sport en culturele activiteiten met de daarbij behorende tegemoetkoming in de kosten van vervoer.

De ASD heeft daarom ook het advies van het RIBW gevraagd over de ontwerp folder.

Het advies van het RIBW over de ontwerp folder minima:

Let bij de totstandkoming van de folder er op dat veel mensen moeizaam kunnen lezen. Schenk aandacht aan de keuze van tekeningen. Zo kan een plaatje van de Hoep en schapen in de folder bestemd voor Castricum de indruk geven dat je daarnaartoe moet. Een tekening van het gemeentehuis is duidelijker. De komst van een folder wordt positief ontvangen.

Advies

De ASD adviseert positief over de concept folder minimaregelingen. Dit echter met inachtneming van een belangrijk kanttekening, zoals verwoord in onderstaande korte motivatie van ons advies.

Korte motivatie advies:

De ASD onderschrijft het streven van de gemeente om aan de doelgroep minima een goede voorlichting te geven over de financiële regelingen. Vooral belangrijk is dat de gemeente zich actief inspant om de doelgroep te stimuleren gebruik te maken van lokale en landelijke financiële regelingen. Dit kan onder andere door vraagverlegenheid weg te nemen en het gebruikmaken van de lokale financiële regelingen zo laagdrempelig te maken. Vanuit dat perspectief bezien, adviseren wij de invoering van een 'Castricumse gemeentepas' voor de doelgroep minima. Op deze gemeentepas op naam kan jaarlijks op aanvraag door de belanghebbende, een tegoed worden bijgeschreven, waarmee betaald kan worden of waarmee korting kan worden gekregen bij diverse deelnemende Castricumse bedrijven en organisaties.

Wij adviseren u op basis van een nulmeting van het aantal huidige gebruikers van de (lokale) minimaregelingen na een jaar een evaluatie uit te voeren om vast te stellen of het gebruik is toegenomen.

Reactie B&W

De folder is aangepast per gemeente.

02-05-2022

Gevraagd advies beleidsregels nieuwe Wet inburgering nieuwkomers

Algemeen

Op het moment dat administratief bekend is dat een statushouder gehuisvest wordt in Castricum onmiddellijk starten met de brede intake en PIP op basis van de informatie uit het Taakstelling Volg Systeem (TVS). Tevens geven we u het advies om, daar waar mogelijk, in samenwerking met andere gemeenten in Noord- Holland financiële middelen vrij te maken om de passiviteit, als gevolg van stagnerende doorstroming in de bijvoorbeeld het AZC Heerhugowaard, te doorbreken. De bestaande praktijk is dat volwassen statushouders inmiddels jaren in een AZC verblijven en door een gebrek aan positieve prikkels vervallen in passiviteit, waardoor ze eerder minder werk fit worden dan meer. Gemeenten hebben een gezamenlijk belang om deze passiviteit in de regionale AZC's te doorbreken.

Advies

1. De intensiteit van de programma's te verhogen. Een normaal Westerse weekindeling telt veelal 32 tot 40 actieve uren. De afgelopen jaren lag de nadruk op het leren van de taal, gebaseerd op 3 lessen per week, thuisstudie en 12 weken(!) schoolvakantie. Daarmee bereid je de nieuwkomers en zeker de laaggeletterden niet voor op onze samenleving. Maatstaf zou moeten zijn dat een Nieuwkomer wekelijks 32 tot 40 uur per week actief en gevarieerd met z'n inburgering bezig is. Met als kanttekening dat uiteraard maatwerk van belang is, zeker als er sprake is van traumatische ervaringen, zal daar eerst aandacht voor nodig zijn.
2. Een casemanager waar alle lijntjes bij elkaar komen en die de voortgang op alle levens gebieden bewaakt, achten wij als noodzakelijke randvoorwaarde van groot belang. Aangezien de nieuwe Wet Inburgering onlosmakelijk is verbonden met het sociaal domein betekent dit dat de casemanager in onze optiek naast contacten met het Sociaal Team, ook alle contacten onderhoudt met instanties die met de doelgroep te maken hebben.
3. Betrek succesvol geïntegreerde statushouders bij de inhoud en vormgeving van de participatietrajecten. Zij weten als ervaringsdeskundige als geen ander hoe om te gaan met problemen en cultuurverschillen. Zet zo snel mogelijk een Klankbordgroep op die de doelgroep vertegenwoordigt en bespreek hier de signalen

voortkomend uit de uitvoering van de Nieuwe Wet. Bespreek wat werkt en wat niet en maak gebruik van het lerend vermogen.

4. Middels een Gemeenschappelijke Regeling heeft u besloten de beleidsvorming en uitvoering van onder andere de nieuwe Wet inburgering uit te besteden aan Zaffier. Er blijven echter een aantal gemeentelijke taken, die in de wet (artikel 18) worden omschreven, die u niet mag uitbesteden. Voor deze taken (monitoring en financiën) blijft u verplicht zelf beleid te formuleren. Deze beleidsregels moeten nog worden toegevoegd.

5. Wij adviseren u om, daar waar mogelijk en nodig, gebruik te maken van de voordelen van de boven regionale schaalgrootte in de vorm van Zaffier, maar ook oog te houden voor de mogelijkheden en kansen op lokaal niveau en de veelal kleinschalige organisaties die dichtbij het dagelijkse leven van de nieuwkomer reeds nu een belangrijke rol spelen ten behoeve van het welzijn en succesvolle inburgering van de statushouder en zijn/haar gezinsleden.

Reactie B&W

Er is geen reactie van B&W ontvangen.

Pas op 1 november 2022 ontving de ASD een -uitgebreide- ambtelijke reactie van Zaffier.

03-06-2022

Gevraagd advies verordening leerlingenvervoer en beleidsregels

Vorig jaar was al advies gegeven over de visie leerlingenvervoer en de nieuw aanbesteding.

Ook hier ontbraken de gegevens uit voorgaande jaren, zodat er geen zicht was op gebruik, maar ook niet op het uitvallen van ritten en het aantal klachten van gebruikers.

Het viel de ASD op dat er in de verordening sterk benadrukt werd dat de ouders eindverantwoordelijk bleven voor vervoer van hun kinderen naar school, terwijl dit een wettelijke taak van de gemeente is.

Plichten van gebruikers werden nauw omschreven, maar de gemeente repte met geen woord over uitval van ritten e.d. en gezien het personeelstekort is het niet zeker dat alle ritten kunnen worden uitgevoerd.

Belangrijke punten: De afstand van huis naar school moet meer dan 6 kilometer bedragen om voor vervoer in aanmerking te komen. Is er maatwerk mogelijk voor kinderen en/of ouders die dichtbij een school wonen dan 6 kilometer?

De afstand voor voortgezet speciaal onderwijs wordt van 6 naar 12 kilometer gezet. Ook hier is belangrijk dat er maatwerk geleverd wordt. Maar hoe is onduidelijk.

Vanaf een leeftijd van 9 jaar wordt bekeken of de leerling zelfstandig naar school kan: fiets of ov.

Volgens ons is dat geen taak van de gemeente, maar een taak, die bij de ouders en de school kan worden neergelegd als onderdeel van het leerplan.

Vraag van de ASD: als er ritten uitvallen en als ouders dan zelf hun kinderen moeten brengen, krijgen zij dan een vergoeding van de gemeente?

In de beleidsregels wordt vooral gesproken over het gedrag van kinderen tijdens het vervoer.

Er wordt gedreigd met waarschuwingen en repressie, terwijl een deel van de kinderen met een handicap niet altijd gewenst gedrag kunnen tonen. Hier moet meer aandacht aan worden besteed.

In sommige gevallen zal het voor de ouders onmogelijk zijn om hun kinderen zelf naar school te brengen omdat zij beiden moeten werken om hun bestaanszekerheid te garanderen dan is de regel van 4 uur begeleidingstijd niet reëel, omdat een deel van die uren binnen de normale werktijd vallen.

Reactie B&W

Er is geen reactie van B&W ontvangen.

Op 4 november kreeg de ASD een -korte- ambtelijke reactie.

13-09-2022

Ongevraagd advies problematiek opvang statushouders/asielzoekers

Vanuit onze adviesbevoegdheid voor het bewerkstelligen van een integrale aanpak in het sociaal domein stellen wij voor dat de gemeente Castricum een statement naar de landelijke overheid en de burgers maakt waar het gaat om de opvang en het beleid van asielzoekers.

-De gemeente Castricum stelt dat de centrale overheid verantwoordelijkheid moet nemen het realiseren van een sluitende en humane opvang van asielzoekers in overleg en in samenwerking met de gemeenten.

-De gemeente Castricum roept de centrale overheid op om binnenkomende asielzoekers zo snel mogelijk in te schrijven en hun aanvraag te beoordelen. Misschien zouden ambtenaren uit Den Haag hierbij kunnen worden ingezet.

De ASD vindt het wenselijk dat de gemeente Castricum zelf ook actie onderneemt, zoals:

-Binnen de gemeente Castricum te inventariseren welke (permanente) opvanglocaties voor statushouders op korte termijn beschikbaar kunnen worden gemaakt. Dat hoeft niet meteen een huis te zijn, maar wel een ruimte waar enige privacy kan worden geboden. Het voordeel hiervan is dat centraal inburgerings- en taalcursussen kunnen worden gegeven. En dat door het inschakelen van vrijwilligers de eerste contacten met de Castricumse bevolking kunnen worden gelegd.

-Om voldoende betaalbare woningen te krijgen, zullen er -op korte termijn- meer sociale huurwoningen moeten worden gebouwd. Zodat naast onze eigen inwoners ook voldoende huizen beschikbaar komen voor de aan de gemeente toegewezen statushouders.

-Nu echt serieus werk te maken van succesvolle integratie van nieuwkomers, die zich de laatste jaren in Castricum hebben gevestigd. De ASD Castricum heeft het College hier meerdere keren gevraagd en ongevraagd inhoudelijk over geadviseerd. Helaas tot op heden zonder veel resultaat.

Reactie B&W

Er is nog geen reactie ontvangen.

13-09-2022

Gevraagd advies concept nota “ Integraal Beleidskader Sociaal Domein 2023-2026”

Algemeen

De ASD's waren nauw betrokken bij de opzet van deze nota. Drie avonden kregen zij een presentatie en konden zij de opstellers van de nota voorstellen doen. De ASD's drongen vooral aan op evaluatie van de uitwerking van de vorige nota (waar is resultaat behaald, wat is niet gelukt en wat kan beter). Ook vonden ze het belangrijk om prioriteiten te stellen gezien de ambitieuze plannen.

Maar van deze adviezen is er niets terug te vinden in deze nota.

Advies

De ASD Castricum heeft zich aangesloten bij het advies van de ASD Bergen.

In de nota is niet voldaan aan alle wettelijke eisen, want WMO en jeugdbeleid ontbreken.

De vorige integrale nota is meerdere malen verlengd en is gedateerd. Maar er is niet opnieuw een probleemanalyse gemaakt, terwijl maatschappelijke en demografische ontwikkelingen dat wel wenselijk maken.

Het document is niet geschreven vanuit het perspectief van de inwoners van een gemeente.

De adviezen op voorgaande beleidsstukken, zoals de beheersmaatregelen, inclusie e.d. zijn niet meegenomen.

Wetten als WMO, Jeugdwet, Participatiewet, schuldhulpverlening en inburgering behoren tot het sociaal domein, maar worden in deze nota niet geïntegreerd en richten zich ook niet op de inwoners van Castricum.

De koppeling met Zaffier komt niet aan de orde, terwijl dat in 2023 een belangrijk gegeven wordt.

De plaats van de Sociaal Teams is niet helder in het Beleidskader.

Wij zijn benieuwd naar de nieuwe gebiedsplannen, maar die hadden er al moeten liggen.

Reactie B&W

Op 17 november kregen de ASD's Bergen en Castricum hierop een reactie.

Beloofd wordt dat de nieuwe gebiedsplannen in samenwerking met inwoners en stakeholders gemaakt worden.

Opmerking ASD

Als hiervoor dezelfde tijd wordt genomen als voor het Preventief Jeugdbeleid dan kan het nog jaren duren.

Intermezzo

In februari 2022 stuurde de ASD Castricum een brief aan de gemeente, de gemeenteraadsleden en verschillende aanverwante organisaties binnen de gemeente.

De bedoeling van deze brief was om nogmaals te benadrukken dat beleid binnen het sociale domein belangrijk is voor alle inwoners van de gemeente Castricum.

Gezien de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 en de daarna volgende collegevorming hoopte de ASD delen van hun visie terug te zien in het collegeprogramma.

Maar kennelijk is de brief niet eens gelezen.

Daarom nemen we deze brief nu op in ons jaarverslag:

ADVIESRAAD SOCIAAL DOMEIN CASTRICUM (ASD)

Castricum, 18 februari 2022

OPEN BRIEF BESTEMD VOOR INWONERS, MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES, POLITIEKE PARTIJEN EN HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN DE GEMEENTE CASTRICUM

Korte introductie

De Adviesraad Sociaal Domein Castricum (ASD) is een onafhankelijke adviesraad aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Castricum. De leden van de ASD, die formeel worden benoemd door het College van Burgemeester en Wethouders, zijn vrijwilligers die vanuit betrokkenheid en belangstelling voor het sociaal domein, hun expertise inzetten. De ASD voedt vanuit het inwonersperspectief het college en adviseert over de ontwikkeling en uitvoering van beleid in het sociaal domein. De ASD neemt geen politieke standpunten in en heeft geen enkele binding met de (Castricumse) politieke partijen. De advisering is gebaseerd op vragen en signalen die de ASD ophaalt vanuit de inwoners en maatschappelijke organisaties in Castricum. De visie van de ASD is:

De ASD richt zich primair op lokale beleidsprocessen in relatie tot regionale en landelijke ontwikkelingen. De ASD richt zich met haar adviezen op het realiseren van een inclusieve samenleving. Een inclusieve samenleving is een open samenleving, waar iedereen ertoe doet en van waarde is ongeacht verschillen en/of beperkingen. Ieder mens draagt op zijn of haar manier bij aan de samenleving en dit is juist dankzij de verschillen en/of beperkingen tussen mensen zo waardevol en betekenisvol. Dat betekent dat iedereen die dat wil volwaardig deel uit kan maken van die samenleving en erbij hoort. In een inclusieve samenleving heeft iedereen dezelfde rechten en dezelfde kansen om zelfstandig mee te doen op alle terreinen van het leven. Dat kan alleen als men rekening met elkaar houdt en geen drempels opwerpt voor de ander om mee te kunnen doen.

Aanleiding voor deze brief

Op 14, 15 en 16 maart 2022 zijn de raadsverkiezingen in de gemeente Castricum. In de aanloop naar deze verkiezingen wordt de ASD door verschillende politieke partijen, organisaties en inwoners, gevraagd naar haar kijk op het lokale en regionale sociaal domein. Dit was voor de ASD aanleiding deze brief te schrijven. In deze brief gaan wij eerst kort in op landelijke maatschappelijke ontwikkelingen en de gevolgen hiervan voor inwoners, die zich ook vertalen naar de gemeente Castricum. Daarna geven wij een aantal uitgangspunten, prioriteiten en aandachtspunten, die de ASD in het sociaal domein voor de komende periode 2022-2026 belangrijk vindt.

Maatschappelijke ontwikkelingen en gevolgen voor inwoners

Er zijn veel ontwikkelingen op landelijk niveau, die zich vertalen naar het lokale en regionale niveau. De transitie (technische overdracht van taken in wetten) is geregeld, maar de transformatie (inhoudelijke vernieuwing van de uitvoering van die wetten) is op gemeentelijk niveau nog onvoldoende gerealiseerd. Er zijn lange wachtlijsten in de jeugdzorg. Gemeenten hebben grote financiële tekorten. Deze problemen zien we ook terug in de

gemeente Castricum. Andere grote maatschappelijke opgaven die eraan komen, ook voor de gemeente Castricum, zijn de energietransitie (denk aan aardgasvrije woningen), de herinrichting van de fysieke leefomgeving (via de Omgevingswet), de aanpassing aan de klimaatveranderingen (watermanagement, vermindering van landbouw) en de noodzaak van het bouwen van woningen. Deze voorgaande opgaven liggen niet op het adviesterrein van de ASD, maar raken ook de levens van inwoners. Er is een toenemende bestaansonzekerheid en een gebrek aan perspectief onder grotere groepen inwoners: mensen met een beperking, zzp-ers, jongeren, ouderen, laaggeletterden, mensen met een laag inkomen en/of opleiding en statushouders/nieuwkomers. Deze ontwikkelingen doen een groot beroep op de ambtelijke en bestuurlijke capaciteit van de gemeente Castricum. Het heeft grote gevolgen voor onze inwoners, in het bijzonder voor de kwetsbare inwoners. Er dreigt een scheiding te ontstaan tussen inwoners die zichzelf kunnen redden en de inwoners die daartoe niet of minder in staat zijn. Ontwikkelingskansen en levensverwachting van kinderen van ouders met een lage opleiding of inkomen zijn veel slechter dan die van ouders met een hoge opleiding of hoog inkomen. De uitgangspunten en prioriteiten die de ASD hanteert in de advisering, zijn altijd gericht op het verbeteren van de kansen voor deze kwetsbare inwoners.

Uitgangspunten ASD voor het sociaal domein

1. Stel de inwoner en diens vraag centraal, deze dient leidend te zijn in alle doen en laten binnen het sociaal domein. Dit houdt bijvoorbeeld in dat een inwoner (ook bij meervoudige vragen) altijd te maken heeft met 1 loket/1 ondersteuner/1 dienstverlener met doorzettingsmacht. De communicatie met inwoners vanuit de gemeente Castricum en andere dienstverleners moet begrijpelijk zijn voor de inwoners.
2. De inhoud van het sociaal domein heeft het primaat, financiën zijn ook belangrijk, maar volgend. Het is belangrijk dat de zorg betaalbaar blijft. Het kan niet zo zijn dat er betaald moet worden voor bijvoorbeeld jeugdzorg, omdat de wachtlijsten lang zijn.
3. Versterk de samenwerking tussen mensen en instanties, werk samen op basis van vertrouwen en versterk de motivatie en professionaliteit van alle betrokkenen daarbij.
4. Zet stevig en planmatig in op preventie (het voorkomen of verlichten van problemen).
5. Stem beleid op elkaar af en werk integraal, zodat samenhang ontstaat die begrijpelijk is voor alle betrokkenen (inwoners, ambtenaren, bestuurders). In de praktijk betekent dit dat veel afzonderlijk opgestelde beleidsnota's in elkaar geschoven moeten worden.
6. Ondersteun een permanente ontwikkeling van kennis en deskundigheid van professionals. Bied professionals ruimte om te werken aan oplossingen (maar let op het risico van willekeurig handelen). Waardeer en zet de 'ervaringsdeskundigheid' van inwoners in.

Prioriteiten ASD voor het sociaal domein

Uit de vele onderwerpen en thema's, die spelen in het lokale en regionale sociaal domein, stelt de ASD de volgende vijf prioriteiten voor de periode 2022-2026 in het middelpunt:

1. Realiseren van Castricum als inclusieve gemeente. Concreet betekent dit dat de gemeente Castricum de regie voert en inwoners en organisaties uitnodigt om samen met de gemeente een beleids- en actieplan 'Castricum Preventief' te ontwikkelen. Voor 2022/2026 komt een integraal plan tot stand, waarin alle levensdomeinen samen komen. Denk daarbij aan: werk, onderwijs, (jeugd) zorg, (beschermd) wonen voor kwetsbaren, vervoer/mobiliteit, welzijn, cultuur en sport. In het plan worden acties benoemd, een planning gemaakt en worden de te behalen resultaten benoemd. Het plan moet ook voldoen aan het vijf jaar geleden in werking getreden Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap.
2. Het versterken van een planmatige preventieve aanpak in alle aspecten van het sociaal domein. Dit mede in relatie tot het beheersen van kosten. Daarbij wordt in eerste instantie de nadruk gelegd op het betrekken van voorzieningen/verenigingen die zichtbaar zijn en functies vervullen voor alle inwoners. Denk daarbij aan scholen, verenigingen, primaire gezondheidszorg, kerken, doelgroep organisaties en de Stichting Welzijn Castricum. Juist bij deze organisaties (nulde en eerste lijn) liggen goede mogelijkheden om grote(re) problemen voor inwoners te voorkomen en/of op te lossen of te verlichten. Dit zal tot

gevolg hebben dat de instroom in de zogenoemde tweede lijn (meer gespecialiseerde –zorg- functies) vermindert en daardoor minder kosten worden gemaakt.

3. Het vergroten van inwoner – en klantvriendelijke dienstverlening sociaal domein. Dit in de eerste plaats door een wijk- en dorpsgerichte aanpak met goed bereikbare voorzieningen/ondersteuning. Maar ook door begrijpelijker dan tot op heden te communiceren met inwoners. Belangrijk is dat iedere inwoner, naar vermogen, kan begrijpen welke voorzieningen er voor hen beschikbaar zijn. Daarbij past bijvoorbeeld niet dat een statushouder een bericht van zes A4'tjes wordt toegestuurd in ambtelijk Nederlands. Samenwerken op basis van vertrouwen en partnerschap door de gemeente Castricum met maatschappelijke organisaties (nulde, 1e en 2e lijn), aanbieders en inwoners/vrijwilligers. De inzet hierbij is dat de gemeente Castricum en anderen gezamenlijk, vanuit verschillende posities, verantwoordelijkheid nemen om vraagstukken/problemen op te lossen of te verlichten. Dit kan door samen te werken aan een klimaat waarin de inwoner en de inhoud centraal staat. Alleen kijken naar de kosten van voorstellen en strenge controle op gebruikers van voorzieningen staan hier haaks op. Denk aan de kindertoeslagaffaire en aan diverse uitkeringsproblemen.
4. Vergroten van de effectiviteit van het lokale en regionale sociaal domein vanuit de optiek van de inwoner (burger). Ook inwoners die gebruik (moeten) maken van voorzieningen in het sociaal domein hebben in de regel gevoel en begrip voor kosten die er mee gemoeid zijn. De gemeente Castricum en partners kunnen daarop anticiperen door open te communiceren en ook bij deze aspecten inwoners meer te betrekken. Dit kan door ook inwoners als belanghebbende partij te betrekken bij het opstellen van nieuw beleid en hun ideeën over effectiviteit te gebruiken.
5. Goed en herkenbaar balanceren tussen verschillende schaalgroottes die binnen het sociaal domein in de periode 2022/2026 aan de orde zijn. Het gaat om diverse niveaus: lokaal binnen de gemeente Castricum; regionaal binnen het gebied BUCH; bovenregionaal binnen het werkgebied van de regio groot Alkmaar (BUCH + Alkmaar + Dijk en Waard + Kop van Noord-Holland).

Concrete aandachtspunten ASD voor het sociaal domein

We noemen een tiental concrete aandachtspunten voor het gemeentelijk beleid voor de periode 2022/2026. Dit is zeker geen limitatieve opsomming, maar een greep uit de veelheid aan relevante onderwerpen in het sociaal domein:

1. Toegang en ondersteuning:
Geef actief voorlichting over en benadruk het belang van (integrale) onafhankelijke cliëntondersteuning. De bekendheid hiermee blijkt laag te zijn. Ga naar de mensen toe; organiseer spreekuren dichtbij. Zoek afzijdige inwoners actief op. Maak gebruik van informele netwerken in de wijk. Betrek inwoners die al actief zijn. Leg contact met mantelzorgers. Stimuleer zelfhulpinitiatieven.
2. Sociaal wijkteams:
Stuur op concrete prestaties voor inwoners en de wijk. Vergroot de medezeggenschap van inwoners op wijkplannen, het toekennen van middelen aan activiteiten en de inzet van hun ervaringsdeskundigheid.
3. Onderwijs:
Intensiveer de communicatie tussen de scholen, de schoolbesturen en vertegenwoordigers van passend onderwijs en de lokale overheid om een optimale verbinding tussen beleid, uitvoering en de doelgroep te realiseren, waardoor met name preventief werken, in nauwe samenwerking met Jeugdhulp, meer kans van slagen heeft. Ondersteun kinderen in hun ontwikkeling, onder andere door het realiseren van integrale kindcentra.
4. Inkoopbeleid:

Contracteer instellingen op basis van concrete prestatie-eisen (meer daadwerkelijke zelfregie en participatie) en grote participatie van cliënten. Heb de moed om contracten op te zeggen bij disfunctioneren. Geef de voorkeur aan initiatieven van inwoners.

5. Bestaanszekerheid en -perspectief:

Ontwikkel initiatieven die de bestaanszekerheid en het bestaansperspectief van kwetsbare inwoners vergroten door het stimuleren van kansen op (betaald) werk.

6. Armoedebeleid:

Ondersteun mensen nog meer om uit schulden te komen; zorg voor een warme overdracht bij verhuizing naar een andere gemeente. Geef gratis bijles voor kinderen uit gezinnen die het financieel moeilijk hebben. Neem vraagverlegenheid bij minima weg door de invoering van een 'Castricumse gemeentepas', waarop jaarlijks een tegoed wordt bijgeschreven, waarmee betaald kan worden of korting kan worden gekregen bij deelnemende Castricumse bedrijven en organisaties. Met de huidige inflatie en de hogere energieprijzen, worden de energiekosten voor veel mensen onbetaalbaar. Hierop moet geanticipeerd worden. De samenwerking tussen Calorie en verschillende organisaties, zoals de woningbouwvereniging, kan verbeterd worden. Voer hierop sterke regie.

7. Statushouders:

Begeleid statushouders die zich in de gemeente huisvesten vanaf het moment dat administratief duidelijk is dat ze gehuisvest zullen worden in de gemeente Castricum en leg de focus op maatschappelijke participatie en arbeid.

8. Rechtspositie:

Versterk en faciliteer de mogelijkheden van inwoners om hun recht te krijgen, via grotere bekendheid van de mogelijkheden bezwaar/beroep en klachtenregelingen. Zorg voor eenvoudige en begrijpelijke taal in mondelinge en schriftelijke contacten.

9. Huisvesting en wijken:

Reserveer bij vergunningen nieuwbouwprojecten substantieel meer ruimte voor sociale woningbouw en voor doorstroming van ouderen naar passende vormen van wonen (knarrenhof); maak vrijkomende huurwoningen ook beschikbaar voor de doelgroep beschermd wonen.

10. Betrekken inwoners:

Betrek inwoners die direct te maken hebben met een regeling bij het ontwikkelen, monitoren en evalueren van die regeling. Betrek inwoners zeer vroegtijdig bij de ontwikkeling van grote plannen niet alleen in het sociaal domein, maar ook in het fysieke domein (aardgasvrij maken woningen, herinrichting fysieke leefomgeving).

Onze advisering in de komende raadsperiode 2022/2026

De ASD ziet met belangstelling het nieuwe college- en raadsprogramma 2022/2026 tegemoet, evenals de adviesaanvragen van het (nieuwe) College van Burgemeester en Wethouders in deze periode. Ook in deze nieuwe periode zal de ASD proactief ongevraagd adviseren waar zij dit nodig vindt. De ASD zal als toetssteen voor de kwaliteit van het gemeentelijk beleid vanuit het perspectief van kwetsbare inwoners de onderstaande drie vragen hanteren:

- 1) Wordt de bestaanszekerheid van kwetsbare inwoners vergroot? (financieel, sterkere rechtspositie, goede praktische en deskundige ondersteuning)
- 2) Worden hun competenties (meer kansen in het onderwijs, financiële ondersteuning, meer burgerschapsvaardigheden) versterkt?
- 3) Worden de democratische spelregels verbeterd door meer invloed van inwoners (waaronder de invloed van advisering door de ASD).

Wilt u meer lezen over de ASD, dan verwijzen wij u graag naar het 'Jaarverslag 2021/Visiedocument 2022' en de bijbehorende samenvatting. Deze stukken worden binnenkort geplaatst op:

<https://www.castricum.nl/raad-en-college/adviesraad-sociaal-domein>.

Tot slot

De inhoud van deze brief wordt ondersteund door de Ouderenbonden KBO/PCOB en de Stichting Welzijn Castricum. De ASD wil graag de inhoud van deze brief toelichten. Graag gaan wij met alle betrokkenen in gesprek over het sociaal domein. Wij hopen dat wij in ieder geval van de politieke partijen, maar ook van maatschappelijke organisaties en inwoners een reactie ontvangen op deze brief: een reactie waaruit blijkt, waarin u ons steunt of waarover u een andere visie heeft en hoe die visie is. De drijfveer van ASD om dit te willen, ligt in het belang en de waarde die wij toekennen aan de best haalbare ondersteuning en dienstverlening voor de inwoners van de gemeente Castricum.

Adviesraad Sociaal Domein Castricum

Cees Huisman, voorzitter

Derde deel

Beëindiging werkzaamheden van de adviesraad

De leden van de ASD worstelden met twee vragen:

- Had het geven van advies aan het college wel zin? Want keer op keer viel het tegen wat er met het advies gedaan werd, en door signalen van buitenaf was het duidelijk dat op de uitvoering van het beleid ook nogal wat viel aan te merken.
- Door de oprichting van Zaffier en de taken die de gemeente aan deze nieuwe instelling uitbesteedde: beleid maken en uitvoeren voor de Participatiewet, Schuldhulpverlening en Inburgering, werd de invloed van de ASD Castricum afgezwakt.

De ASD heeft meerdere vergaderingen over deze onderwerpen gesproken en uiteindelijk vastgesteld, dat zij - naar hun mening - te weinig resultaat behaalde met hun adviezen en dat de oprichting van Zaffier de taak van de ASD uitholde.

Unaniem werd besloten om per 31-12-2022 het lidmaatschap van de ASD te beëindigen.

Op 7 oktober 2022 verstuurde de ASD de volgende brief aan het college en de raadsleden:

Geacht college,

De leden van de Adviesraad Sociaal Domein Castricum (verder ASD Castricum) hebben in haar vergadering van 23 september 2022, na rijp beraad en unaniem, besloten om hun lidmaatschap van de ASD Castricum per 31 december 2022 te beëindigen.

Aan dit besluit liggen twee belangrijke redenen ten grondslag:

- 1. De ASD Castricum is teleurgesteld en ontevreden over de wijze waarop het college, in casu de portefeuillehouders de laatste jaren op het terrein van het sociaal domein hebben geacteerd en hoe met de adviezen van de inwoners en van de ASD Castricum is omgegaan. Er zijn vele inspreek-avonden, rondetafelgesprekken, BUCH-avonden e.d. geweest. De ASD Castricum ziet onvoldoende terug van de inbreng en de uitgebrachte adviezen. Het ontbreekt onzes inziens aan een gedegen en samenhangende visie in beleidsdocumenten met de nadruk op preventie en inclusie. Ook missen wij systematische evaluaties, concreet geformuleerde plannen en acties waarbij ruimte is voor oplossingen op basis van de menselijke maat. De door de gemeente Castricum aangeboden stukken, zoals beleidsvoornemens en verordeningen gingen te vaak alleen over de verplichtingen van de inwoner en te weinig over de verplichtingen van de gemeente. Ambitie, om écht het verschil te willen maken ten gunste van kwetsbare inwoners van de gemeente Castricum, waaronder ook de integratie en participatie van nieuwkomers, hebben wij gemist. Te vaak lag en ligt de nadruk in de beleidsnota's op het inrichten van de processen en was het raden naar de persoonlijke en politieke drijfveren (ambitie!) van de eerstverantwoordelijken. Het beleid rond Nieuwkomers en recent het Integraal Beleidskader Sociaal Domein 2023-2026 "Iedereen doet mee" zijn daar treurige voorbeelden van. In veel gevallen was en is er sprake van (af)vinken en niet van "vonken".*
- 2. De laatste jaren is duidelijk een trend waarneembaar dat op de belangrijkste gemeentelijke beleidsterreinen, waaronder het sociaal domein, de beleidsvorming en voorbereiding van de besluitvorming grotendeels op BUCH en bovenregionaal niveau plaatsvindt. De totstandkoming van het participatiebedrijf Zaffier is daar een duidelijk voorbeeld van. Door de uitvoering van de Participatiewet (waar onder ook schuldhulpverlening en bijzondere bijstand) in z'n geheel onder te brengen bij Zaffier blijft een deel van de WMO en Jeugdzorg over als domeinen waarover het College de ASD Castricum advies moet vragen. Te verwachten is dat de Jeugdzorg eveneens binnen afzienbare tijd onder een andere regie zal staan dan die van de gemeente Castricum. De ASD Castricum wijst erop dat de problematiek in de gemeente Castricum (dorpen Castricum, Akersloot en Limmen) een andere is dan in grotere gemeenten Alkmaar en Dijk en Waard.*

Dat vraagt naar onze mening om een andere aanpak en werkwijze. Gelet op deze ontwikkelingen vinden wij het niet langer effectief om uw College in casu de portefeuillehouders van adviezen te voorzien, die vervolgens in het bovenregionale politieke krachtenveld ernstig aan waarde inboeten en, zo is onze ervaring, compleet verzanden en/of verwateren. Wij achten het niet langer zinvol dat de Colleges van de BUCH-gemeenten en die van de gemeenten Alkmaar en Dijk en Waard, afzonderlijke adviesorganen decentraal laten voortbestaan terwijl de besluitvorming inmiddels is gecentraliseerd. Een structurele wijziging van de zeggenschap vraagt onzes inziens ook om een heroriëntatie van medezeggenschap en advisering.

Tot slot

De leden van de ASD Castricum zien niet hoe zij gemotiveerd en zinvol kunnen blijven functioneren in de huidige vorm. Per 31 december 2022 zullen wij ons lidmaatschap dan ook beëindigen. Tot die tijd zullen wij de gemaakte afspraken nakomen, gevraagde adviezen uitbrengen en de administratie van ASD Castricum zorgvuldig overdragen.

Cees Huisman, voorzitter ASD

Commissievergadering 27 oktober

De leden van de ASD werden door de raadsgriffier uitgenodigd om op 27 oktober in de raadscommissie een toelichting te geven op deze brief en de aanleidingen daartoe.

Ter voor bereiding van deze bijeenkomst stelde de ASD het volgende stuk op:

Toelichting op het besluit van ASD leden om te stoppen op 31 december 2022; aanbevelingen voor het lokale sociaal domein en bestuurlijke organisatie

Op uitnodiging van de gemeenteraad van Castricum licht de ASD Castricum toe wat voor de leden de redenen zijn om hun functie neer te leggen. Tevens wordt op verzoek van de gemeenteraad ingegaan op de toekomst, door middel van aanbevelingen.

Besluit van leden van de Adviesraad Sociaal Domein Castricum om te stoppen

De ASD leden hebben om twee redenen besloten hun lidmaatschap op te zeggen:

- 1. Onvrede over de wijze waarop de gemeente Castricum de laatste jaren acteert in het sociaal domein, inclusief de wijze waarop is omgegaan met adviezen van de ASD en anderen.*
- 2. Door verdergaande regionalisering (sociaal domein) is het niet meer effectief om op het niveau van de gemeente Castricum te adviseren.*

ad.1.

ASD is ontevreden en teleurgesteld over de wijze waarop de gemeente Castricum omgaat met het sociaal domein (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet) en wonen voor kwetsbare inwoners. Onze kritiek en teleurstelling heeft geen betrekking op uitvoerende organisaties en ambtenaren, maar richt zich op de beleidsverantwoordelijken in casu het college.

Het ontbreekt volgens ASD aan een gedegen en samenhangende visie op het domein en de logische en concrete vertaling daarvan in de praktijk. Het gevolg daarvan is dat inwoners van de gemeente minder goed worden ondersteund dan wenselijk en mogelijk is. ASD mist bij de gemeente de ambitie om écht het verschil te maken ten gunste van kwetsbare inwoners. Dit komt het meest nadrukkelijk naar voren in de manier waarop wordt omgegaan met de integratie/participatie van nieuwkomers; met preventie; en met inclusie. De beleidsvoornemens en verordeningen gaan vaak meer over de verplichtingen van de inwoner en te weinig over de verplichtingen van de gemeente. ASD mist de menselijke maat; het aansluiten op de situatie en noden van inwoners; en beleid/aanbod dat daarop aansluit en inwoners versterkt. Het beeld: het meer gaat om afvinken en minder om gemotiveerd 'vonken'.

We illustreren dit aan de hand van enkele voorbeelden:

- *In de praktijk wordt nauwelijks écht werk gemaakt van de integratie en participatie van statushouders. Het blijft bij taallessen. Statushouders willen werken en meedoen. Om dat te bereiken is een concreet plan van aanpak nodig waar de actie vanaf spat. ASD heeft hierover geadviseerd en concrete handvatten aangereikt.*
- *Zo ook over het realiseren van een preventieve aanpak is het sociaal domein. Een aanpak die stoelt op samenwerking met stichting welzijn, thuiszorg, huisartsen en vele anderen op basis van vertrouwen. ASD wees op voorbeeldgemeenten die samenwerken met Movisie en putten uit de ervaring van Sociaal Werk Nederland. Gemeenten die hebben geïnvesteerd in preventie. Dit door de zogenoemde eerste lijn (waar inwoners met vragen vaak het eerste contact mee hebben) te versterken en een band mee op te bouwen.*
- *Enige jaren geleden leek het erop dat de gemeente Castricum m.b.t. het werken aan een inclusieve gemeente de goede weg was ingeslagen. Drie bijeenkomsten van inclusie-tafels -met deelname van veel betrokken inwoners en organisaties- leidden tot een reeks concrete ideeën. Deze zijn nimmer verder uitgewerkt. ASD maar ook het PGBC hebben meerdere keren gewezen op de plicht van Castricum om het VN-verdrag gelijke rechten voor mensen met een handicap te respecteren en werk te maken van inclusie. Uiteindelijk is eerder dit jaar hierover een zin opgenomen in het coalitieakkoord. De ASD leden missen de overtuiging dat dit zal leiden tot actie. De zin staat er. Er kan worden afgevinkt.*
- *De leden van de ASD hebben het als pijnlijk ervaren dat een lid van het college meerdere malen landelijk in het nieuws komt als toonaangevende woordvoerder van het anti-asielbeleid. ASD verwacht van het college dat het zich onderscheidt met inspirerend en succesvol integratie - en participatiebeleid met betrekking tot nieuwkomers.*

ad.2.

De ASD Castricum adviseert gevraagd en ongevraagd aan het college van B&W over het gehele sociaal domein in onderlinge samenhang. Ten tijde van de decentralisaties in 2015 werden als voordelen van de lokale schaal genoemd: de mogelijke integrale aanpak van het gehele domein; beleid, organisatie en uitvoering -dichtbij de burger georganiseerd (bereikbaar, toegankelijk, korte lijn, betere communicatie) - goedkoper, het sociaal domein wordt effectiever en leidt tot kostenbesparingen.

Kernbegrippen uit onze opdracht en van de decentralisaties: lokaal en integraal.

Wat we zien is een verder gaande ontwikkeling waarin voor het sociaal domein Castricum steeds minder sprake is van lokaal en integraal. Inmiddels is er geen sprake meer van een lokale - en integrale aanpak. De beleidsvorming en sturing van het Castricumse sociaal domein vindt regionaal (BUCH) of bovenregionaal (BUCH+Alkmaar+Dijk en Waard) plaats.

Daarmee zijn lokale organen (bijvoorbeeld de ASD) een minder relevante factor geworden.

Op zich vindt ASD het geen probleem wanneer omstandigheden wijzigen en de bestuurlijke organisatie daarop wordt aangepast. Sterker nog, daar is ASD een voorstander van. Enige jaren geleden adviseerde ASD reeds om bestuurlijk samen te gaan met Bergen, Uitgeest en Heiloo. Er is wel sprake van een probleem wanneer de bestuurlijke fragmentatie leidt tot negatieve gevolgen voor de inwoners.

De ASD ontvangt veel signalen van inwoners van Castricum dat daar helaas sprake van is. Van de destijds genoemde voordelen van de decentralisaties komt weinig terecht; aantoonbare positieve waarderingen van inwoners zijn er niet; in plaats van kosten- besparingen is er sprake van kostenoverschrijdingen en gaat het om beheersmaatregelen vanuit financiële invalshoek. ASD heeft geadviseerd over meer effectieve bestuurlijke organisatie en het versterken van professionals werkzaam in de BUCH-werkorganisatie. Gelet op deze ontwikkelingen vinden wij het niet langer effectief om het college van B&W van adviezen te voorzien. Adviezen die, zo is onze ervaring, in het bovenregionale politieke krachtenveld aan waarde inboeten, compleet verzanden en/of verwateren.

Aanbevelingen van de ASD voor het sociaal domein Castricum 2023-2026

Om twee redenen heeft ASD enige aarzeling om in te gaan op het verzoek van de gemeenteraad om aanbevelingen voor de toekomst te doen:

- A. ASD leverde de afgelopen drie jaar zo'n 35 adviezen en jaarlijks een visiedocument. In deze documenten zijn de aanbevelingen van de ASD beschreven.
- B. Het voelt merkwaardig om bij de aankondiging te stoppen toch (nog) te vermelden hoe het beter kan en moet.

De ASD gaat toch in op het verzoek van de gemeenteraad vanuit haar betrokkenheid bij inwoners en de motivatie om alles te doen wat mogelijk is om tot verbetering te komen. De ASD leden hopen dat de gemeente Castricum de volgende aanbevelingen zo weet op te pakken dat deze verbetering wordt gerealiseerd. De ASD leden stoppen in de adviesraad en zullen op andere manieren concreet blijf geven van hun maatschappelijke betrokkenheid voor de Castricumse zaak.

Aanbevelingen voor de toekomst:

1. *Integratie en participatie van statushouders. Lever als Castricum een bijdrage aan het verlichten van de landelijke problemen. Maak een plan voor ruimhartige opvang van statushouders. Ontwikkel met maatschappelijke partners (Stichting Welzijn Castricum, Vluchtelingenwerk, Kerken, verenigingen, Socius, MEE & de Wering, Veiligheidshuis, Zaffier, Arbeidsbemiddeling) een actieplan voor de jaren 2023/2026 waarin de participatie van de betrokken mensen centraal staat (wonen, werken, welzijn, sport, cultuur). Bij de uitvoering van de activiteiten is de aandacht tweezijdig. Het gaat om het opbouwen van een band en het versterken van de relatie tussen nieuwkomers en mensen die langer in de gemeente wonen en leven.*
2. *Het is noodzakelijk dat Castricum werk maakt van een preventieve aanpak in het sociaal domein (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet). Effectieve preventie is in de eerste plaats beter voor mensen. Hoe eerder een probleem wordt onderkend, hoe eerder erger kan worden voorkomen. In de tweede plaats leidt succesvolle preventieve aanpak (in de eerste lijn) vaker tot kostenbesparing (omdat duurdere inzet in de specialistische tweede lijn niet nodig blijkt te zijn). Realiseer de voorwaarden waaraan voldaan moet worden om te kunnen komen tot succesvolle preventie. Het is onvoldoende om in een beleidsnota te schrijven dat Castricum 'nu echt wat gaat doen aan preventie'. ASD adviseert om een concreet actieplan Castricum Preventief 2023-2026 uit te werken. Dit aan de hand van de VNG-notitie: "Naar meer preventie, inclusie en samenwerking" en de uitgave van het Sociaal en Cultureel Planbureau: "Uitdagingen in het sociaal domein". Betrokkenen: mensen met een uitkering, statushouders, mensen met een beperking, ouderen en gemotiveerde inwoners; BUCH-werkorganisatie; stichting welzijn; vertegenwoordigers van kerken, verenigingen; maatschappelijk dienstverleners. Voorzien wordt in een klankbordgroep met adviseurs vanuit Movisie, Sociaal Werk Nederland en ambtenaren uit gemeenten die goed scoren in het sociaal domein. Een belangrijk onderdeel van het actieplan bestaat uit het werken aan draagvlak en betrokkenheid in Castricum voor de preventieve aanpak. Het actieplan groeit en wordt sterker door reacties en inbreng van inwoners, professionals en bestuurders. Geïnvesteed wordt op deze manier in het 'ophalen van' goede ideeën maar vooral ook in het leggen van een vertrouwensbasis.*
3. *Voorkom dat het werken aan Castricum Inclusief ophoudt bij een zin uit het coalitieakkoord. Pak het draadje op dat destijds is gesponnen aan de inclusie-tafels. Vraag betrokkenen van destijds opnieuw en nieuwe mensen om zich daarbij aan te sluiten. Faciliteer dit proces. Laat het uitvoeren door Stichting Welzijn Castricum. Geef het vertrouwen en vraag de hernieuwde inclusie-tafel om in drie rondes van twee maanden om te komen tot een concreet plan van aanpak Castricum Inclusief dat op 1 juni 2023 beschikbaar is. In het plan dienen per voorgestelde activiteit omschreven te zijn: het doel; de in te zetten middelen; de betrokken personen (verantwoordelijkheden); de tijdlijn/planning; de te behalen concrete resultaten op datum.*
4. *ASD steunt het plan voor regionalisatie van de toeleiding van werkzoekenden naar de arbeidsmarkt, mits er ruimte blijft voor beleidsontwikkeling door de gemeenten. Bij de toeleiding van werkzoekende naar de arbeidsmarkt niet alleen gericht te zijn op de inzet van de huidige instrumenten maar ook creatief te zijn in de ontwikkeling van nieuwe instrumenten en het inzetten van bewezen 'afgeschaalde' instrumenten zoals de Wsw. In deze wordt van de gemeente een actieve rol verwacht mogelijk in het bundelen van de krachten van meerdere gemeenten voor een landelijke actie.*

5. *Recentelijk hebben in Akersloot, Limmen en Castricum een kleine 1000 huishoudens de gemeentelijke energiebijdrage aangevraagd. Dat wil zeggen dat zij rond moeten zien te komen met maximaal 120% van het bestaansminimum. Te voorzien is dat dit gepaard gaat met ziekmakende spanningen in deze huishoudens. Voor het college, de wethouder en de gemeenteraad is dit volgens de ASD alle reden om een gecoördineerde ondersteuningsstructuur op te zetten.*

Cees Huisman (voorzitter)

Commissievergaderingen

De bijeenkomst op 27 oktober met de raadscommissie begon met een toelichting van de voorzitter van de ASD. Daarna konden de commissieleden vragen aan de ASD-leden stellen over zaken die niet duidelijk waren of nader toegelicht moesten worden.

De meeste leden van de commissie waardeerden het werk van de ASD en vonden het jammer dat de leden van de ASD unaniem hun lidmaatschap op hebben gezegd.

Inhoudelijk werd er weinig gevraagd en gezegd over de beweegredenen waarom de ASD-leden hadden besloten hun werkzaamheden te beëindigen.

Daarna werd een begin gemaakt met de politieke behandeling van het opstappen van de ASD-leden.

Doordat de verantwoordelijk wethouder door omstandigheden niet aanwezig kon zijn, was een plaatsvervanger aanwezig.

Gezien de afgesproken duur van de commissievergadering konden niet alle partijen het woord voeren en werd besloten de commissievergadering te verdagen naar een later tijdstip.

Op 10 november werd de commissievergadering voortgezet. Bij deze vergadering was de verantwoordelijke wethouder wel aanwezig.

De ASD-leden zaten niet meer aan tafel, maar namen als toehoorder plaats in de zaal.

Nadat de alle partijen in de raadscommissie hun opmerkingen hadden gemaakt en vragen aan de wethouder hadden gesteld, ging de wethouder over tot de beantwoording.

Hij vond het jammer dat de ASD-leden stopten en ook hij waardeerde het werk dat de ASD tot dan had geleverd. Hij weet de huidige situatie aan gebrekkige communicatie.

Voor de commissieleden lichtte hij toe dat er in de BUCH-gemeenten een integraal beleid wordt gevoerd, maar dat er wel elke keer vier adviezen van de afzonderlijke adviesraden op tafel lagen. Dat maakt een harmonieus besluit of uniformiteit in uitvoering erg moeilijk.

Ook kondigde hij aan dat hij graag kennis wilde maken met de nieuwe leden van de ASD. Deze nieuwe leden maakten al bijna een jaar deel uit van de ASD.

Enkele partijen vroegen om schorsing van de vergadering om te overleggen over de antwoorden van de wethouder. Na enige tijd kwamen zij terug en spraken hun vertrouwen in de wethouder uit. Wel merkten zij op dat de signalen zouden moeten worden opgepakt en dat zij de gang van zaken kritisch zouden volgen. Ook hier ontbrak een echte inhoudelijke discussie over door de ASD-leden ingebrachte punten.

Pas op 8 december vond er een gesprek plaats tussen de wethouder en de ASD-leden.

Verslag van het gesprek met de wethouder

Opening en afspraken over het verslag

De wethouder heet iedereen welkom en zei dat hij de zaak netjes wil afronden.

De voorzitter van de ASD meldt dat hij er prijs op stelt als punt 4 van de agenda gewijzigd wordt: de genoemde aandachtspunten worden omgezet naar agendapunten.

Er wordt afgesproken dat een verslag van de vergadering wordt gemaakt. Dit soort verslagen gaan niet naar de gemeenteraad. Besloten wordt dat, zowel de aanwezige ambtenaar als één van de ASD-leden een verslag maakt. Indien mogelijk worden die verslagen samengevoegd. De ASD behoudt zich de vrijheid voor om hun verslag openbaar te maken en op te nemen in hun jaarverslag. De wethouder stemt met dit voorbehoud in.

De mening en gevoelens van de ASD-leden en de wethouder (cursief)

De voorzitter van de ASD benoemde dat de ASD-leden elk een punt voor hun rekening zouden nemen.

Bij de ASD was irritatie ontstaan, omdat er zowel in de raadscommissie, maar ook in de beantwoording van de wethouder weinig inhoudelijk gesproken was over de redenen voor de beëindiging van de huidige ASD: "De inwoners van Castricum krijgen niet waar ze recht op hebben".

De door de ASD - op verzoek van de commissieleden - geformuleerde vijf aanbevelingen voor de toekomst zijn in zijn geheel niet besproken.

Er verschijnen prachtige nota's en beleidsstukken, maar de toepassingen in Castricum laten te wensen over. Bovendien worden er geen doelen gesteld en wordt er vrijwel niet geëvalueerd.

Het gaat om afvinken, en te weinig over een ambitieus beleid: het vonken.

De wethouder meldt dat hij het erg vervelend heeft gevonden dat hij via een journalist op de hoogte werd gebracht van het aftreden van de ASD-leden.

De ASD geeft aan dat de brief over het aftreden gelijktijdig verzonden is aan meerdere organisaties en aan de kranten. Dat de wethouder pas later kennisnam van de brief is niet aan de ASD te wijten.

De wethouder stelt dat hij altijd bereid was om op afspraak aanwezig te zijn en er zijn ook werkbezoeken gezamenlijk afgelegd.

De voorzitter van de ASD reageert hierop: "Twee jaar geleden er is uitgebreid gesproken over preventief werken. Voordelen: grote problemen worden voorkomen, het is efficiënter en het is goedkoper. De wethouder en de ASD waren het hierover eens, maar er is op dit vlak nog steeds niets gebeurd."

De wethouder is het niet eens met deze conclusie. Er staat veel op stapel en preventie staat hoog op de agenda. Door corona en personeelsgebrek hebben een aantal zaken lang stilgelegen.

Een lid van de ASD merkt op dat er in 2018 vijf uitgangspunten zijn vastgesteld voor het sociaal domein.

De plannen waren ambitieus, maar zijn niet uitgevoerd. En ze zijn ook nooit bijgesteld.

Inwoners van Castricum hebben deelgenomen aan inclusietafels, maar met de uitkomsten daarvan is niets gebeurd. De deelnemers hebben nooit meer wat gehoord.

De ASD-leden zijn ook teleurgesteld in de gemeenteraad. Nieuwe plannen worden omarmd, maar oude beleidsnota's worden niet geëvalueerd.

Sociale Teams zijn erg belangrijk voor het analyseren van de problemen, die leven onder inwoners. Maar gebeurt dit ook en hoe wordt dat aangepakt. Een afspraak maken met de sociale teams is niet gelukt.

Op dit moment komen steeds meer mensen in de problemen. Hoe helpt de gemeente Castricum deze inwoners?

De wethouder zegt dat de gemeente het niet zo slecht doet als de ASD-leden nu melden.

Hij zegt ook dat er te weinig contacten zijn geweest in het afgelopen jaar en dat er inderdaad onduidelijkheid was over de rol en positie van de ASD bij Zaffier.

Het is jammer dat er geen afspraken zijn gemaakt. Hij had eerder willen horen over de problemen, die de ASD had met het gemeentelijk beleid.

De voorzitter van de ASD stelt: "Wij hebben aangedrongen op een afspraak met de wethouder en de directeur van Zaffier, dat bleek onmogelijk."

Ook op onze open brief hebben wij geen reactie ontvangen.

In het coalitieprogramma staat te weinig over het sociaal domein en zeker over het meewegen van de belangen van de inwoners van de gemeente, zoals bijvoorbeeld de slachtoffers van de toeslagenaffaire.

De wethouder verwijst naar de saneringskredieten.

Een lid van de ASD vertelt over de werkwijze van een andere adviesraad: hierbij worden voor het uitbrengen van een advies met alle belanghebbenden gesproken, dus ook met de wethouder en de ambtenaar. Zo kunnen vragen worden beantwoord en kleine problemen al bij voorbaat worden opgelost. Daarna stelt de adviesraad pas een advies op.

De ASD wordt te veel gezien als een onderdeel van een bureaucratisch systeem. Wij zijn er ook om problemen te signaleren en ongevraagd advies te geven.

Zaffier is een regionaal beleid makende en uitvoerende organisatie. De invloed van de gemeenteraad en zeker van de huidige ASD's zal zeer beperkt zijn.

De wethouder merkt op dat er binnen de adviesraad van Zaffier een geborgde zetel is voor de ASD's.

De voorzitter van de ASD geeft aan dat er geen vertrouwen meer is dat de voor inwoners nodige resultaten worden behaald. De menselijke maat ontbreekt. Wat de ASD bedoelt, wordt niet begrepen. Het is tijd om op te stappen.

De wethouder stelt in zijn reactie: gevraagde adviezen gaan naar de gemeenteraad, ongevraagde adviezen worden alleen in het college behandeld.

De reacties op de adviezen van het college of de behandeld ambtenaar worden niet gedeeld met de gemeenteraad.

Binnen de adviesraad Zaffier zal worden aangestuurd op harmonisatie en uniformiteit van het beleid. Voor de zes deelnemende gemeenten blijft er een beperkte beleidsruimte over. De lokale verbinding blijft bestaan. Er wordt gestreefd naar professionele en cliënten advisering.

Een lid van de ASD zegt: de Gemeenschappelijke Regeling waarbinnen Zaffier is ontstaan, is bindend voor Castricum. Ontbinding van de GR is alleen mogelijk als de overige participerende gemeenten daarmee instemmen. De ASD had in dit kader geadviseerd een risicoanalyse te maken, maar ook daarop is geen antwoord ontvangen.

Het integrale beleidsplan voor het Sociaal Domein zal verder worden uitgewerkt aan gebiedstafels. Er worden plannen gemaakt, die bijgesteld worden als dat nodig is. Er zal gebruik worden gemaakt van data om kwetsbaarheden in de gebieden op te sporen en te analyseren.

Vanuit de ASD wordt gevraagd hoe de gemeente denkt de verschillende organisaties binnen een gebied met elkaar te verbinden en tot samenwerking te bewegen.

Persoonlijke en organisatorische problemen

Er bereiken de ASD regelmatig persoonlijke casussen, ook via het Noodfonds en de Voedselbank.

Waar noodzakelijk zullen die gedeeld worden met de wethouder.

Op dit moment heeft de Voedselbank IJmond grote problemen met de huisvesting. Daar moet snel iets aan gebeuren.

De wethouder zegt dat er gewerkt wordt aan het oplossen van de problemen.

Afronding en afscheid

De wethouder bedankt de ASD-leden voor hun inzet in de afgelopen jaren.

Ieder lid ontvangt als blijk van waardering een bos bloemen en een boek.

Financieel jaarverslag 2022

Inkomsten 2022

Saldo 31-12-2021	1993,79
Jaarlijkse bijdrage ASD gemeente Castricum 2022	1500,00
Totaal	3493,79

Uitgaven 2022

Kosten zakelijk betalingsverkeer	170,87
JG Solutions onderhoud abonnement Office 365	1673,51
Helpdesk ondersteuning JG Solutions	102,86
Representatiekosten/Attenties	284,80
Webinar Koepel Adviesraden	105,00
Afscheidslunch Oude Keuken leden ASD	175,00
Totaal	2512,04

Voorlopig saldo 31-12-2022	981,75
-----------------------------------	---------------

Toelichting

Zoals u in dit jaarverslag kunt lezen, hebben de ASD-leden collectief besloten om per 31 december 2022 het lidmaatschap van de Adviesraad Sociaal Domein te beëindigen.

Het saldo is voorlopig, omdat het abonnement bij JG Solutions contractueel pas met ingang van 1 februari 2023 kan worden opgezegd. Ook zullen er nog kosten zijn voor het zakelijk betalingsverkeer. Totaal ongeveer € 122,-. Als alle rekeningen betaald zijn, wordt de bankrekening opgeheven. En wordt het saldo overgemaakt naar de gemeente Castricum.

Nawoord

‘Een wens voor de toekomst: concrete resultaten in het sociaal domein’

Met pijn in het hart hebben de leden van de ASD Castricum dit jaarverslag geschreven. Het betreft dan ook het laatste jaarverslag van de ASD in een langer bestaande samenstelling. Per 31 december 2022 hebben alle leden hun functie opgegeven en de ASD-werkzaamheden beëindigd. De achtergronden hiervan zijn beschreven in het derde deel van dit jaarverslag.

De ASD kijkt terug op een gecompliceerde relatie met het college. Vaak hoorde de ASD dat het college zich goed kon vinden in de visie en uitgangspunten van de ASD. Zoals in dit verslag is toegelicht zagen we dat deze visie door het college zelden of nooit werd vertaald in concrete acties die tot resultaten voor de inwoners leidden. Frustrerend was het om te ervaren dat het ontbrak aan reacties van het college op de inhoudelijke kern van thema's. Het ontbrak aan inzicht in de waardering van de inwoners voor de geboden ondersteuning, beleidsevaluaties, integraliteit, preventief werken en resultaten als inclusieve gemeente.

Woorden van dank zijn op zijn plaats aan betrokken inwoners, maatschappelijke organisaties en collega adviesorganen (in het bijzonder het Platform Gehandicapten Beleid Castricum) en ambtenaren. Met vele ambtenaren hebben ASD-leden zinvolle gesprekken mogen voeren die hebben bijgedragen aan wederzijdse verdieping. Met lede ogen zag de ASD dat ambtenaren van de BUCH-werkorganisatie onder bijzonder moeilijke omstandigheden hun werk moesten doen. De waardering van de ASD voor ambtenaren gaat samen met een kritische kijk op de aansturing van de BUCH-Werkorganisatie. Daarbij weet de ASD zich gesterkt door rapportages van externen (zoals BMC) die door de gemeente Castricum werden ingehuurd.

Afsluitend

Ik heb het als een genoegen ervaren om, als voorzitter, deel te hebben uitgemaakt van de ASD. Er was sprake van een hecht team van betrokken inwoners uit de kernen van Castricum. De leden beschikken over ruime kennis van en ervaring met thema's in het sociaal domein. Via een werkwijze van visieontwikkeling, degelijke analyses en oog voor samenhang, werden gevraagd en ongevraagde adviezen aan het college gegeven. De inwoners van de gemeente Castricum en hun vragen om ondersteuning binnen het Sociaal Domein waren daarbij leidend. Bij reacties van het college en de gemeenteraad is de enorme inzet en de kwaliteit van de ASD Castricum geroemd. Unaniem werd gesproken over een groot gemis voor de gemeente. ASD-leden incasseren deze complimenten wat gelaten. Het gaat immers niet om de ASD en haar leden. Alles binnen het lokale sociaal domein zou moeten draaien om de inwoners en de kwaliteit van de ondersteuning die binnen het sociaal domein wordt geboden. Juist daar hebben de leden van de ASD Castricum het ontbreken van visie, doortastendheid en resultaten zo gemist. De leden van de ASD ronden af en hopen oprecht dat het tij spoedig zal keren en dat opvolgers positiever kunnen berichten.

Cees Huisman
Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein gemeente Castricum